

Maar om die reden is dan ook de vraag van de Classis Den Haag om een nadere verklaring van de woorden „singuliere gaven”, waarvan in art. 8 der Kerkenorde sprake is, van zwaar gewicht.

Het bleek niet gemakkelijk die gaven op te sommen of te definiëren.

Een der Synodeleden had een „singulieren” vader gehad. En naar hij mededeelde, verwonderde zijn vader er zich altijd over, dat men iets singuliers in hem had ontdekt. Hij opperde dan ook het denkbeeld of het singuliere niet hierin gelegen kon zijn, dat zoo iemand zelf van het bestaan van zijn singuliere gaven niet afweet, terwijl iemand die er zoo zeker van is er mee gesierd te zijn, allerminst singulier is.

Een puntige opmerking, maar die door de Synode niet in een antwoord kan worden omgezet.

Want een Synode mag niet humoristisch zijn. De Commissie adviseerde te antwoorden, dat met singuliere gaven bedoeld zijn de gaven, die in art. 8 met name genoemd zijn: godzaligheid, ootmoedigheid, zedigheid, goed verstand en discretie (onderscheiding), mitsgaders gaven van wel-sprekendheid. En nader formuleerde zij nog, dat de uitdrukking wil te kennen geven, dat wie zonder gestudeerd te hebben, tot het predikambt wil worden toegelaten, die gaven in bijzondere mate moet bezitten.

Dat deze omschrijving de Synode bevredigde, kon niet bepaald vastgesteld.

Maar men wist er geen andere voor te bedenken.

Prof. Rutgers verduidelijktte op een van zijn colleges: als men van een grutter achter zijn toonbank zegt: het is jammer, dat die man geen dominee is, hij is er in alle opzichten geschikt voor, dan is dat een man met singuliere gaven. Zoo iets, hoe typeerend ook, lijkt echter niets op een officieel bescheid, de Synode en de Classis Den Haag waardig.

Nog minder het voorbeeld, dat ik iemand ter Synode — hij stond niet op het podium! — hoorde geven, van een gemeente, waarin het ene lid tot het andere zuchtte: oh, dat onze koekebakker dominee ware en onze dominee koekebakker.

Meer licht kon de Synode dus niet ontsteken. Maar wellicht is de Classis Den Haag met dat licht tevreden.

Een bisschop ter Synode.

„Wel, wel”, hoor ik iemand, die door anti-papistische ideeën wordt achtervolgd, klagen: „zijn de Gereformeerde Kerken zoo diep gezonken, dat ze een bisschop ter Synode ontvangen en hem dan nog het woord geven ook?”

Nu, het is in lang niet voorgekomen.

Op de groote Synode van Dordrecht voor het laatst.

Onze Synode deed alzoo niet anders dan het voorbeeld van Dordrecht volgen.

En de schrikwekkendste zwartkijker zal, als hij tenminste Gereformeerd is, dat voorbeeld niet slecht kunnen noemen.

Daarbij komt, dat ook Calvijn het fungeeren van een bisschop in de kerken der reformatie niet voor alle omstandigheden afkeurde.

Zooals wij het hebben is het natuurlijk zuiverder. Zoo is het pas konsekwent Gereformeerd.

Maar Calvijn vond in zijn dagen, dat niet in elk land die konsekwentie toe te passen was.

Het verschil in geschiedenis en volkskarakter spreekt hierin ook een woord mee.

Maar zoo'n Gereformeerde bisschop had natuurlijk een heel ander ambt dan een Roomsche.

Beide waren moeilijk met elkander te vergelijken. En zoo is het ook met den bisschop, Dr Ravasz uit Boedapest, die als gast onze Synode bijwoonde.

Hij heeft met een Roomschen bisschop niets gemeen.

Zijn ambt is van overwegend administratieve aard. Daarenboven doet hij, wat hij ons aan deputaten en kerkvisitatoren is toevertrouwd, natuurlijk alleen in eigen district. Maar op de keuze van predikanten b.v. heeft hij geen invloed. Die verkiezing geschiedt door de plaatselijke kerken.

Hiermee heeft men bij zijn beoordeeling wel rekening te houden.

Bisschop Ravasz dan uitte woorden van dank aan de Gereformeerde Kerken en lichtte de Synode over de kerken in Hongarije in.

De behoefte aan hervorming en levensvernieuwing werd door hem diep gevoeld.

En het deed genoegen hem de kracht en de zegeningen van het Calvinisme luide te hooren prijzen.

Prof. Sebestyen.

Na hem voerde Prof. Sebestyen het woord. Hij is voor onze lezers geen onbekende.

Sprak Dr Ravasz in het Duitsch, hij bewoog zich ter Synode in het Hollandsch. En hij doet dit met bewonderenswaardige gemakelijkheid.

Buidelijk sekelste hij de verschillende stroomingen in Hongarije. Hij ontkennde niet, dat de echt-Gereformeerde belijdenis vele moeilijkheden in zijn land heeft te overwinnen. Toch was hij hoopvol gestemd.

Wij gelooven, dat Prof. Sebestyen, als God hem leven en krachten schenkt, tot groote dingen in Hongarije is geroepen.

In zijn hart brandt de begeerte om van het goede, dat hij onder de Gereformeerden in Nederland vond, ook aan zijn volk mede te deelen.

Zijn oog, hoe rustig ook, verradde, zoodra ge hem ontmoet, volharding.

Daarmee is hem geschonken, wat hij noodig heeft. De reformatie der Hongaarsche kerken voltrekt zich langzamer dan bij ons.

Maar bij geloovige volharding zal, naar wij wenschen, de uitkomst niet beschaamen.

Dr Beets.

Dr Beets stak meermalen den grooten vijver over en is onder ons al evenzeer bekend.

Ook vroeger woonde hij reeds onze Synodes bij. „The Banner”, waarvan hij hoofdredakteur is, wordt vooral de laatste jaren, door menigeen, die bloedverwanten heeft in Amerika, gelezen. En onze kerkelijke bladen nemen er geregeld nota van.

Sympathieke persoonlijkheid als hij is, heeft hij zich vele vrienden, ook te onzent, verworven.

Bovendien deed hij zich kennen als actief medewerker aan ons blad.

Ook voor ons Jubileum-nummer had hij een bijdrage geleverd. Zijn artikel is helaas op den weg van de Synode naar de drukkerij verongelukt. Als het nog terecht komt, plaatsen wij het, al is het dan te laat voor de feestvreugde. Het spijt ons zeer, dat dit hem is overkomen, daar hij zich de moeite getroost had het tusschen de Synodezittingen in te schrijven.

Op onze Synode neemt Dr Beets ook aan de gewone discussies deel.

Zoo deed hij de idee aan de hand om voor de predikanten, die naar Argentinië gezonden worden, een keuze te doen uit de kandidaten in de Theologie in Amerika.

Want heeft men hier predikantenmoed, daar is het juist omgekeerd en valt het menigen kandidaat moeilijk een plaats te vinden.

Zoo zouden we dan naar Argentinië mannen kunnen zenden, die speciaal voor het predikambt zijn opgeleid.

Een denkbeeld — men zal het toestemmen — waarvan groote aantrekkelijkheid uitgaat.

In zijn eigenlijke toespraak gaf hij een zeer overzichtelijke schets van de kerkelijke toestanden en speciaal die van de Christelijke Gereformeerde Kerk in Amerika.

Over de wenschen, die hij uitsprak, later.

Het echtscheidingsrapport.

Over het echtscheidingsrapport is heel wat te doen geweest.

Zonder bezwaar vereenigde de Synode zich met de conclusies, welke betrekking hadden op de roeping der Overheid ten opzichte van de echtscheiding op de houding der kerk ten opzichte van het Scheidingsrecht der Overheid en op de tucht, welke de kerk heeft te oefenen over hen, die op ongeoorloofde wijze scheiding aanvragen en tot een nieuw huwelijk overgaan.

Maar nu komt het.

De Commissie had voorgesteld voor zekere passage, die hier niet ter zake doet, te lezen: „maar dat, wanneer na het begaan van deze zonde de schuldigen tot de gemeenschap der kerk wilden terugkeeren, de kerk alleen als eisch kan stellen, dat deze zonde beleden en berouw over deze zondige daad getoond worde”.

Dat wil dus zeggen: in bovenbedoeld geval erkent de kerk het nieuwe huwelijk, mits er schuldbelijdenis en betooning van berouw is. Zij rekent den toestand, waarin zulke menschen leven, hun niet als voortdurend overspel aan.

Daaruit ontwikkelde zich een spannend debat. Sommigen wilden als eisch stellen, dat zulke menschen als ongehuwden zouden leven. Zij mochten wel onder één dak samenwonen, maar de vrouw moest dan — om het eenvoudige te zeggen — de plaats van huishoudster innemen.

De groote meerderheid der Synode stemde echter met dit gevoelen niet in.

En terecht.

Zeer zeker houdt de Schrift ons voor, dat wie zijn zonde belijdt en laat, barmhartigheid geschieden zal.

Maar waarin bestaat de eigenlijke zonde van hen, die op ongeoorloofde wijze echtscheiding aanvragen?

Hierin, dat zij ergerlijke lichtzinnigheid gesteld hebben tegenover de heiligheid van het huwelijk. Zij hebben het huwelijk tot spel verlaagd.

En hoe kunnen zulken na een nieuw huwelijk toonen, dat het berouw hun ernst is en dat zij de zonde laten?

Dat zij thans zich ver houden van al wat naar lichtzinnigheid ten opzichte van het huwelijk zweemt, dat zij derhalve in dat nieuwe huwelijk den hoogsten en heiligsten ernst aan den dag leggen.

Indien men werkelijk meende, dat dit tweede huwelijk op zichzelf doorlopend overspel was, zou de kerk er geen genoegen mee mogen nemen, dat zij saam bleven wonen, maar niet als man en vrouw.

Behalve de verleiding, waaraan zij dan voortdurend bloot zouden staan en waarin de zwakheid het in vele gevallen van het voornemen of de belofte aan den kerkeraad zouden winnen, zou het een onwaarschijnlijk toestand scheppen.

Voor de wet en voor de menschen zouden zij gehuwd zijn en voor de kerk niet.

Daarmee zou de kerk een concessie doen, die zij nooit of te nimmer doen mag.

Zou werkelijk dat nieuwe huwelijk als doorlopend overspel beschouwd moeten worden, dan zou zij op ontbinding van dat huwelijk moeten aandringen.

En dit zou weer tot laakbare praktijken aanleiding geven.

Want de ontbinding van dat nieuwe huwelijk zou niet anders te verkrijgen zijn dan door overspel of door opnieuw op ongeoorloofde wijze echtscheiding aan te vragen.

Zoo zou men zonde op zonde stapelen.

En het spreekt vanzelf, dat de kerk daartoe nooit kan en zal medewerken.

Door den halfslachtigen toestand te bestendigen zou zij bovendien een schijn des kwaads aanprijzen, welke naar het apostolisch woord gemen moet worden.

Het besluit, dat de Synode nam, was inderdaad het eenige, wat zij nemen kon en mocht.

Ook had er bij dit punt nog een kleine schermutseling plaats tusschen Prof. Ridderbos enerzijds en de overige Deputaten voor deze zank aenzijds.

Zooals men weet, week Prof. Ridderbos in zover van het oordeel zijner mede-Deputaten af, dat hij niet in overspel en kwaadwillige verlaten, maar alleen in overspel een schriftuurlijken grond voor echtscheiding ziet, wat hij in een breede memorie ontwikkelde.

Nu wenschte de Synode, dat de vroegere Deputaten daarover nadere bespreking zouden voeren en de volgende Synode van advies dienen.

Prof. Ridderbos verzocht echter van verder zitting nemen in dit deputaatschap verschoond te blijven. Z.i. zou men dan pogen tot een compromis te komen en hij achtte een compromis tusschen beide opvattingen uitgesloten. Al wat hij te zeggen had, had hij neergeschreven in zijn memorie. En indien Deputaten soms toelichting wilden hebben, was hij bereid dien te verstrekken.

De Synode kon ten laatste moeilijk anders dan zich hierbij, hoewel noode nederleggen.

HEPP.

Generale Synode Geref. Kerken.

Zevende zitting, 10 September.

Avondvergadering.

De Praeses opent de vergadering. Gezongen wordt Psalm 127:1; gebed.

De presentielijst wordt gelezen. Enkele primi zijn door hunne secundi vervangen, die op verzoek van den praeses door opstaan hunne intrekking met de belijdenisschriften betuigen.

De Praeses spreekt enkele hartelijke woorden van gelukwensch tot de Hoogdecanen Bouwman en Honig en gedent tevens aan de broeders Idenburg, Bakker en Van Andel, die verschillende onderscheidingen mochten ontvangen op den 11. verjaardag der Koningin. Prof. Honig dankt den Praeses en in hem de Synode.

Van H.M. de Koningin is het volgende telegram van antwoord ontvangen op den gelukwensch. Haar namens de Generale Synode telegrafisch gezonden op 31 Aug. 11.

„Ik betuig de Synode van de Gereformeerde Kerken in Nederland mijn oprecht dank voor de heilwenschen mij op dezen voor mij zoo heugelijke dag in zoo gevoelsvolle woorden door U verlikt.”

(w.g.) WILHELMINA.

Hierna worden de Acta der vorige zitting gelezen en vastgesteld.

De Praeses bespreekt de werkzaamheden, die nog moeten verricht worden en, erkennende, dat reeds zeer veel verricht is, maar ook wetende, hoeveel nog verricht moet worden, roept hij de medewerking van de leden der Synode in, ten einde deze week gereed te komen.

De Synode gaat hierop in Comité-Generaal. Met dankgebed wordt de zitting gesloten.

Achtste zitting, 11 September.

Voormiddag.

De Praeses opent de vergadering. Na paalngestang en gebed wordt de presentielijst gelezen. De Acta van de vorige zitting worden na lezing goedgekeurd.

Dr J. Hania rapporteert in plaats van Dr Esser, die tol zijn spijt verhandeld in verder de Synode bij te wonen, over de rapporten inzake de visitatie van de Zendingsofsten op Midden-Java.

De volgende conclusies worden aangenomen:

1. De Algemeene Vergadering van miss. arbeiders op Midden-Java hartelijk dank te zeggen voor het ingezonden rapport.

2. Genoemd rapport op te nemen in de Acta, ingevolge art. 4 van de visitatie-regeling van 1914; en

3. aan de Algemeene Vergadering van missionaire arbeiders op Soemba te schrijven dat hun visitatierapport alzoog met belangstelling wordt tegemoet gezien.

Da W. Breukelaar rapporteert over de Chr. Hollandsche Ind. Kweekschool te Solo.

De volgende conclusies worden aangenomen:

1. De handelingen der Deputaten van de Zending betreffende de Christelijk Hollandsch Inlandsche Kweekschool goed te keuren;

2. de te benoemen Deputaten voor de Zending te machtigen om, — indien mocht hijken dat vestiging der Kweekschool op een andere plaats tot vermindering van kosten zou leiden, zonder het belang der school te schaden —, na overleg met de Algemeene Vergadering tot verplaatsing te mogen overgaan.

3. aan de te benoemen Deputaten voor de Zending op te dragen, dat zij, indien het tot de oprichting van eigen gebouwen voor deze school mocht komen nauwlettend toezien, dat alle kosten, die niet noodzakelijk zijn, worden gemen en dat zij aan de Algemeene Vergadering melden, dat bij het ontwerpen en uitvoeren van bouwplannen de grootste zuinigheid moet worden betracht;

4. dank te zeggen aan den directeur en de oude lezaren der Kweekschool voor den toewijden arbeid, door hun bericht, waardoor onder den zegen des Heeris nu gewaardeerde resultaten zijn bereikt;

5. aan de te benoemen Deputaten voor de Zending op te dragen met alle middelen, die zij daartoe dienstig zullen achten een zoodanige wijziging in de regeling der subsidie te bevorderen, dat daardoor de oprichting van eigen gebouwen

en de exploitatie het geval is;

6e, het leery zijn medegedeeld voor de Zending, indien hij

7, aan de t dragen een ev Christelijk Hol eeniging voor

Djakakarta of te nemen en dienen van ri

8, op te di zending nogm aan de Best op Midden-Jav deren steun te belang van bu de Algerneer

9, aan de dragen, na ov Java de volg vraag of het

Jav. en Chin hij de belang welke wijze d

10, waarde directeur, om der Zending

11, aan de dragen, dat zi school bemoe grootste zuij

12, dank te Raad van To Kweekschool

Da H. Menli voor de Gens Dienaangaar

Uit het Ze Zending onder gegeven aan niet drie, ma

2, dat zij Breukelaar, te Bruyn en W

3, dat zij n een instructie Betreffende

gesteld en do Da W. Bre Over dit Con

De volgende 1, de hand consulaat goe

2, aan de dragen:

a. mede te laut, indien

b. de aans oordeel gesch

c. indien zi consulaat e regeling van

formeerde Ze Dr H. H.

en over de Gemeente bij

Over het De conclus

Drie voorst voorstel na d

Daarna we kerken zal g

behandeld te deeld hebben.

Deze zaak Synode van

Tijdens de voormiddag

Namiddag

Begonnen, - plaats van d

van het Fos denzelfden Ze

en het houd tot den litur

De conclus der kerken

van Gouda t

Hierna wo inzake het

deze aldus v

De General het vrouwen

a. dat zij het kiesrecht

schonken wo

nangaal, we

Synode beho

b. dat de en dringend

schappelijk g

in te voern

dit reeds he

trekken en

eventueel tw

e. eene con met het man

kiesrecht aan

as, in verba

en voor den

te onderzoek

rapport uit t

Vooris bes

testen van

Da N. Dicme

Synode van

Te, aan de

juist, dat de

van de Bre